

सह्याद्रीया राखणदार

रक्तदाता होउया का आपण?

रक्तदान करणाऱ्यांची संख्या कमी आहे. त्यामुळे रक्तदात्याला रक्तदानास प्रेरित करण्याच्या अनुभांगे व नियमित रक्तदात्यांचे आभार व्यक्त करण्यासाठी २००४पासून जागतिक आरोग्य संघटना हा दिवस साजरा करत असते. ए-बी-ओ या रक्तगटाचा शोध लावणारे आणि रक्तदान संकलनेला अधिक शास्त्रशुद्ध पद्धतीने मांडणारे और्स्ट्रिया याचे शेरीरविज्ञानात नोबेल पारितोषिक प्राप्त डॉ.कार्ल लॅन्डस्टेनर यांच्या जन्मदिनानिमित्त हा दिवस जागतिकस्तरावर साजरा केला जातो. डॉ.कार्ल लॅन्डस्टेनर यांच्या जन्मदिनानिमित्त हा दिवस जागतिकस्तरावर साजरा केला जातो. त्यांची आज जयंती जागतिक रक्तदानात घटून पाळण्यात येत आहे. हा दिवस सावधानप्रथम सुरु करण्याकराता दि. १४ जून २००४ रोजी जागतिक आरोग्य संघटना, रेडक्रॉस आणि आंतरराष्ट्रीय रेड क्रॉसेंट सोसायटी और इंटरनेशनल फेडरेशन यांच्या संयुक्त विद्यमाने प्रयत्न रक्तणात स्वरूप आणि व्यापारात आवश्यकता, राष्ट्रीय आरोग्य यंत्रणेत स्वरूपेदी आणि विनाअनुदानित रक्तदात्यांनी दिलेल्या महत्वपूर्ण योगदानानिवार्षी जागतिक जागरूकता वाढविणे, हाही यांमार्गील हेतु आहे. हा दिवस सरकार आणि राष्ट्रीय आरोग्य अधिकाऱ्यांना आवश्यक संसाधने उपलब्ध करून देण्यासाठी, स्वेच्छा, मोबदला न मिळालेल्या रक्तदात्यांकडून रक्त संग्रह वाढविण्यासाठी सुरक्षित रक्त व रक्त उत्पादनांची आवश्यकता, राष्ट्रीय आरोग्य यंत्रणेत स्वरूपेदी आणि विनाअनुदानित रक्तदात्यांनी दिलेल्या महत्वपूर्ण योगदानानिवार्षी जागतिक जागरूकता वाढविणे, हाही यांमार्गील हेतु आहे. हा दिवस सरकार आणि राष्ट्रीय आरोग्य अधिकाऱ्यांना आवश्यक संसाधने उपलब्ध करून देण्यासाठी, स्वेच्छा, मोबदला न घेता आले होते. स्वेच्छेने व मोबदला न घेता

संकलन व सुलेखन
श्री कृष्णकुमार गो. निकॉडे गुरुजी.
पोटेंटावोरोड, गडविरोली,
फक्त मधुभाष - ७६३२९६६८३.

सुरक्षित रक्तदान करण्याच्या गरजेबद्दल जनजागृती व्हावी, या उद्देश्याने साजरा करण्यात आला. मे २००५मध्ये डब्ल्यूएचओने एका जागतिक आरोग्य असेंब्लीच्या जागतिक रक्तदाता दिनानिमित्त १९२ सदस्य देशांसह अधिकृतपणे समितीची स्थापना केली. जेपेकरून जगातील सर्व देशांना रक्तदात्यांच्या बहुमोल कृतीबद्दल आभार मनव्यास आणि लोकांचे जीवन वाचवण्यास प्रवृत्त केले जाईल. हा दिवस साजरा करण्याची उद्दिष्ट लोकांना रक्तदानासाठी प्रोत्साहित करणे आणि त्याच्याशी संबंधित गैरसमज वूर करणे आहे.

रक्तदान केल्याने कोणताही त्रास किंवा इंजा होत नाही. ब्लड बैंकच्या रेफिजरेटरमध्ये फक्त ४-५ आठवड्यांपर्यंत रक्त सुरक्षित ठेवता येते. रक्तदानामुळे प्रत्येक वर्षी अनेकांना जीवनदान मिळते. अनेक मोठ्या सर्जरीमध्ये किंवा गंभीर परिस्थितीत रक्तदानामुळे रुग्णांचे प्राण वाचवण्यास मदत होते. तसेच गरोदरपणात बालाचे आणि आईचे प्राण वाचवण्यास रक्तदान महत्वाचे कार्य करते. आपल्या भारत देशात १२० कोटी लोकांसंख्या असूनही केवळ ७४ लाख ते १ कोटी २० लाख लिटर रक्त संकलन ठेवते. रक्त न मिळाल्यामुळे मृत्युचे प्रमाण देशभारात १५ ते २० टक्के आहे. भारतात केवळ ०.६ टक्के लोक रक्तदान करतात.

रक्तदान हे एखाद्या व्यक्तीने स्वेच्छेने अंगातून रक्त काढून देण्याची क्रिया आहे. असे रक्त रुग्णांच्या शरीरात चढ वण्यापर्यंत बायोफार्मस्युटिकल प्रक्रियेद्वारे त्याचे विभाजन केले जाते व संपूर्ण रक्त किंवा रक्ताचा आवश्यक तोच घटक त्याच्या शरीरात इंजेक्ट केला जातो. रक्त संकलन प्रक्रियेत ब्लड बैंक – रक्त बैंकांचा सहभाग असतो. बहुतेक रक्तदाते – स्वयंसेवक स्वखुशीने अणि विनामोबदला रक्तदान करतात. काही देशांमध्ये रक्ताचा पुरवठा मर्यादित आहे. कारण देणीदारांना फक्त नातेवाईकांसाठी किंवा मित्रांसाठीच रक्त दान करतात. अनेक रक्तदाते रक्तदान एक देणीमध्ये रक्ताचा पुरवठा रक्तदान करतात. काही देशांमध्ये रक्ताचा पुरवठा मर्यादित आहे. कारण देणीदारांना फक्त नातेवाईकांसाठी किंवा मित्रांसाठीच रक्त दान करतात. रक्तदानासाठी काही ठिकाणी किंवा खाऊन झाल्यावर अर्थात तासापार्फत रक्तदान करून येत नये. तसेच रक्तदानास इच्छुक असणारास इतरही आजारांची चाचणी करून घायाची लागते.

सद्या तर आपल्या देशात वर्षभरच रक्तदान शिवीरे आयोजित करून भरपूर रक्तसंकलन केले जात आहे. सामाजिक, धार्मिक, आध्यात्मिक, सेवाभावी संस्था रक्तदान शिवीरांच्या माध्यमातून असलील रक्तसाठा रक्तपेढ्यांकडे सुपूर्द करीत असतात. गरजूना रक्त वेळेत मिळत नाही. प्रसंगी आरोग्यांना अवश्यक असल्यावर यांची विभागांची बोबै ऐकून येत आहे. काजांची चाचणी करून पहावी, उपरांगी पोटी किंवा खाऊन झाल्यावर अर्थात तासापार्फत रक्तदान करून येत नये. तसेच रक्तदानास इच्छुक असणारास इतरही आजारांची चाचणी करून घायाची लागते.

होतात. रक्तदान केल्याने कोणताही त्रास किंवा इंजा होत नाही. ब्लड बैंकच्या रेफिजरेटरमध्ये फक्त ४-५ आठवड्यांपर्यंत रक्त सुरक्षित ठेवता येते. रक्तदानामुळे प्रत्येक वर्षी अनेकांना जीवनदान मिळते. अनेक मोठ्या सर्जरीमध्ये किंवा गंभीर परिस्थितीत रक्तदानामुळे रुग्णांचे प्राण वाचवण्यास मदत होते. तसेच गरोदरपणात बालाचे आणि आईचे प्राण वाचवण्यास रक्तदान महत्वाचे कार्य करते. आपल्या भारत देशात १२० कोटी लोकांसंख्या असूनही केवळ ७४ लाख ते १ कोटी २० लाख लिटर रक्त संकलन ठेवते. रक्त न मिळाल्यामुळे मृत्युचे प्रमाण देशभारात १५ ते २० टक्के आहे. भारतात केवळ ०.६ टक्के लोक रक्तदान करतात.

अशा निरोगी माणसाला दर ३ महिन्यांनी जवळच्या रक्तपेढीत किंवा कोठेही आयोजित केलेल्या रक्तदान शिविरात रक्तदान करता येते. तर रक्तदात्याने आधीच्या ३ दिवसांत कोणतेही प्रतिजैविक औषध घेतले ले असल्यास, रक्तदात्याला मागील १ वर्षात विषमजर, कावील किंवा बानांदेश होऊन त्याने रेवीजैची लस घेतली असल्यास, त्याची ६ महिन्यांपूर्वी मोठी शस्त्रक्रिया झाली असल्यास, गमवती महिला, महिलेला १ वर्षाखालील मूल असल्यास अशांना रक्तदान करता येत नाही. ब्लड प्रेशर ले किंवा हाय असणार्यांनी रक्तदान करताना रक्तदात्याची चाचणी करून पहावी, उपरांगी पोटी किंवा खाऊन झाल्यावर अर्थात तासापार्फत रक्तदान करून येत नये. तसेच रक्तदानास इच्छुक असणारास इतरही आजारांची चाचणी करून घायाची लागते.

सद्या तर आपल्या देशात वर्षभरच रक्तदान शिवीरे आयोजित करून भरपूर रक्तसंकलन केले जात आहे. सामाजिक, धार्मिक, आध्यात्मिक, सेवाभावी संस्था रक्तदान शिवीरांच्या माध्यमातून असलील रक्तसाठा रक्तपेढ्यांकडे सुपूर्द करीत असतात. गरजूना रक्त वेळेत मिळत नाही. प्रसंगी आरोग्यांना अवश्यक असल्यावर यांची विभागांची बोबै ऐकून येत आहे. काजांची चाचणी करून पहावी, उपरांगी पोटी किंवा खाऊन झाल्यावर अर्थात तासापार्फत रक्तदान करून येत नये. तसेच रक्तदानास इच्छुक असणारास इतरही आजारांची चाचणी करून घायाची लागते.

सद्या तर आपल्या देशात वर्षभरच रक्तदान शिवीरे आयोजित करून भरपूर रक्तसंकलन केले जात आहे. सामाजिक, धार्मिक, आध्यात्मिक, सेवाभावी संस्था रक्तदान शिवीरांच्या माध्यमातून असलील रक्तसाठा रक्तपेढ्यांकडे सुपूर्द करीत असतात. गरजूना रक्त वेळेत मिळत नाही. प्रसंगी आरोग्यांना अवश्यक असल्यावर यांची विभागांची बोबै ऐकून येत आहे. काजांची चाचणी करून पहावी, उपरांगी पोटी किंवा खाऊन झाल्यावर अर्थात तासापार्फत रक्तदान करून येत नये. तसेच रक्तदानास इच्छुक असणारास इतरही आजारांची चाचणी करून घायाची लागते.

सद्या तर आपल्या देशात वर्षभरच रक्तदान शिवीरे आयोजित करून भरपूर रक्तसंकलन केले जात आहे. सामाजिक, धार्मिक, आध्यात्मिक, सेवाभावी संस्था रक्तदान शिवीरांच्या माध्यमातून असलील रक्तसाठा रक्तपेढ्यांकडे सुपूर्द करीत असतात. गरजूना रक्त वेळेत मिळत नाही. प्रसंगी आरोग्यांना अवश्यक असल्यावर यांची विभागांची बोबै ऐकून येत आहे. काजांची चाचणी करून पहावी, उपरांगी पोटी किंवा खाऊन झाल्यावर अर्थात तासापार्फत रक्तदान करून येत नये. तसेच रक्तदानास इच्छुक असणारास इतरही आजारांची चाचणी करून घायाची लागते.

सद्या तर आपल्या देशात वर्षभरच रक्तदान शिवीरे आयोजित करून भरपूर रक्तसंकलन केले जात आहे. सामाजिक, धार्मिक, आध्यात्मिक, सेवाभावी संस्था रक्तदान शिवीरांच्या माध्यमातून असलील रक्तसाठा रक्तपेढ्यांकडे सुपूर्द करीत असतात. गरजूना रक्त वेळेत मिळत नाही. प्रसंगी आरोग्यांना अवश्यक असल्यावर यांची विभागांची बोबै ऐकून येत आहे. काजांची चाचणी करून पहावी, उपरांगी पोटी किंवा खाऊन झाल्यावर अर्थात तासापार्फत रक्तदान करून येत नये. तसेच रक्तदानास इच्छुक असणारास इतरही आजारांची चाचणी कर

